

Reactie op het artikel van dhr. Simon Rozendaal in Elsevier d.d. 19.12.2009

Mijn complimenten voor het artikel in het algemeen.

Een aantal zaken in het artikel "Hoe de leek de prof verdringt" zijn niet correct weergegeven:

- Ik ben al in 1989 gestopt met de verkoop van droogbloemboeketten en niet een jaar geleden!
- Daarna heb ik mij zeer intensief bezig gehouden met het verzorgen van cursussen en workshops in groendecoraties. Ik heb twee boekjes op dat gebied geschreven en een handboek bloemschikken, was bekend tot in Japan en Korea en heb met mijn creaties 18 keer in een gerenommeerd Japans bloemistentijdschrift gestaan.
- Mijn boek heet niet "Wat je niet verteld wordt over vaccins", maar: "Wat je niet verteld wordt over vaccinaties" (Aanvullende informatie die de overheid is vergeten"). Een klein nuanceverschil.
- Ik ben **niet** bij Pauw en Witteman aan tafel aangeschoven.
- Ik ben **niet** verbonden geweest aan de Nederlandse Vereniging Kritisch Prikken en ben daar dus niet van afgesplitst. Ik heb wel in de loop van de tijd een aantal mensen uit die Vereniging her en der ontmoet. Op 7 maart 2009 heb ik voor het eerst mensen van de NVKP ontmoet tijdens een lezing. Onderweg, tijdens mijn lezingen ontmoet ik personen die aangesloten zijn bij deze vereniging. Wij zijn onze verontrusting in het openbaar op 17 februari gaan uitspreken. Voor die tijd kende ik de NVKP helemaal niet. Wel heb ik een normaal contact met hen.
- Ik vertegenwoordig: "Verontruste Moeders".
- Ik pretendeer niet hetzelfde te weten als de heren Coutinho, Osterhaus en Klink. Wat ik wel weet is, dat een portie Gezond Boeren Verstand (GBV) net zo belangrijk is als alle kennis! Wat mij enorm stoort is dat de meest simpele vragen door deze heren niet beantwoord worden. Inderdaad, veel mensen nemen geen genoegen meer met: "Ga maar rustig slapen, alles komt in orde." Waarom worden onze vragen niet naar behoren beantwoord?
- Niet alleen bezorgde burgers kunnen het internet raadplegen, ook dames en heren met een titel voor hun naam kunnen kennis nemen van het werk van Professor Boyd Healy, Lourdes Salvador, de Simpsonwood documenten, et cetera.
- Ik heb nooit beweerd dat er een "voor het blote oog onzichtbare robot" in de vaccins is gevoegd! Op mijn website, www.verontrustemoeders.nl is nergens enige vermelding hierover te vinden! Op websites van andere organisaties in Nederland, waarnaar ik links heb staan, wordt dit wel gemeld, maar dat is hun verantwoordelijkheid en niet de mijne!
- Van een **schisma** tussen twee anti-vaccin groepen is geen sprake, nogmaals, omdat er nooit enige samenwerking of verbondenheid is geweest tussen mij en de NVKP.

•
Ik hoop zo een en ander verduidelijkt te hebben.

Met vriendelijke groet,

Anneke Bleeker

Wat ben ik overigens blij met die noodlanding van de Heilige Geest!

Hoe de leek de prof verdringt

Hoe kan het dat een voormalige verkoopster van droogboeketten doorbreekt als vaccindeskundige? Dat kan doordat er geen land is waar gewone mensen zo makkelijk helden worden als juist Nederland. Vooral de beschikbaarheid van kennis op internet heeft de grens tussen de gewone burger en de echte deskundige doen vervagen.

BETROUWBARE KENNIS ONDER VUUR DOOR INTERNET

Simon Rozendaal

Eén van de helden van 2009 is Anneke Bleeker. Tot een jaar geleden verkocht deze dame droogboeketten. Toen las ze een boek over de risico's van chemotherapie bij kanker en maakte de heilige geest een noodlanding bij haar. Ze had haar roeping gevonden en begon een actie tegen vaccins.

En wat voor een actie!

Ze schreef het boek *Wat je niet verteld*

wordt over vaccins, geeft dagelijks ergens in het land een lezing, werd uitgenodigd in het tv-programma *NOVA*, mocht aanzitten bij de talkshow *Pauw & Witteman*, de *Volkscrant* wijdde een profiel van een halve pagina aan haar, *NRC Handelsblad* volgde met een reportage op de voorpagina over haar optreden.

Het is duidelijk, afgelopen jaar brak een hedendaagse, Hollandse Jeanne d'Arc door.

Haar veldtocht had niet tot gevolg dat de vaccinatiecampagne tegen de Mexicaanse

griep mislukte, maar wel klaagde het halve volk dat de informatie zo tegenstrijdig was geweest. Dat is een compliment voor mevrouw Bleeker. De berichten vanuit de overheid (CDA-minister Ab Klink en RIVM-topman Roel Coutinho) en de wetenschap (viroloog Ab Osterhaus) waren immers op enkele details na helder.

Een nog groter wapenfeit voor de 48-jarige mevrouw Bleeker, die eerst bij de actiegroep *Kritisch Prikken* was betrokken en

De kloof tussen burger en elite moet worden overbrugd: iedereen mag tegenwoordig voor de tv-camera's zijn mening ventileren

daarna de afsplitsing Verontruste Ouders oprichtte, was dat de vaccinatie tegen baarmoederhalskanker wel vastliep. Slechts de helft van de aangeschreven meisjes kwam opdagen, de rest paste, bang voor rattengif en ander onheil in de vaccins.

Objectief

Wat is er aan de hand als een verkoopster van droogboeketten binnen een jaar zo'n aanzien verwerft dat gerenommeerde televisieprogramma's haar uitnodigen als deskundige? Voor alle duidelijkheid: niet op het buitengewoon boeiende gebied van het drogen en dusdanig rangschikken van bloemen dat er een fleurig, geurig en kleurig boeket ontstaat, maar als deskundige tegen vaccinatie, de al drie eeuwen oude gewoonte om het afweerstelsel van het lichaam met behulp van minuscule hoeveelheden van een micro-organisme voor te bereiden op een echte invasie.

Eén van de hoogtepunten van de beschaving, die ertoe heeft bijgedragen dat, althans in de westerse wereld, kinderen niet bij bosjes sterven aan gruwelijke ziekten.

De wonderbaarlijke opkomst van mevrouw Bleeker illustreert dat de positie van de traditionele deskundige onder druk staat. Uit de interviews met haar blijkt dat ze vindt dat ze als deskundige geloofwaardiger is dan wetenschappers als Ab Osterhaus en Roel Coutinho, die belangrijke bijdragen hebben geleverd aan de strijd tegen aids en SARS, ervaring hebben in het leiden van grote onderzoeksgroepen, geregeld als *keynote-speaker* mogen optreden op wetenschappelijke congressen en binnen de Gezondheidsraad de Nederlandse regering adviseren.

Mevrouw Bleeker in *de Volkskrant*: 'De EMEA, de Europese autoriteit die vaccins goedkeurt, wordt gedomineerd door de farmaceutische industrie, net als de Wereldgezondheidsorganisatie WHO. Ook veel leden van de Gezondheidsraad in Nederland hebben banden met de industrie. Waarom zou ik ze vertrouwen?'

Mevrouw Bleeker vindt dat zij net zoveel van het onderwerp afweet als Osterhaus en Coutinho – ze heeft zich immers ingeëgoogeld – maar in tegenstelling tot deze hoogleraren geen financiële belangen heeft. Zij is dus objectief. Ze zegt zelfs dat leken betrouwbaarder zijn dan experts. Enkele weken later zei

milieuminister Jacqueline Cramer (PvdA) iets vergelijkbaars in *de Volkskrant*, toen ze stelde dat de grens tussen leken en deskundigen vervaagt. 'Leken bestaan niet meer.'

Is met deze democratisering van deskundigheid eindelijk dat aloude linkse ideaal gerealiseerd, de spreiding van kennis? Nee natuurlijk. Iedereen weet maar al te goed dat er verschil moet zijn tussen een verkoopster van droogboeketten en een hoogleraar virologie, tussen een pseudo-deskundige (een vriendelijker term is 'burgerdeskundige'), die enkele dagen op internet heeft rondgeneusd, en een wetenschapper, die vele jaren heeft gestudeerd en zich daarna verder heeft ontwikkeld door middel van onderzoek in een laboratorium en het schrijven van artikelen daarover in tijdschriften die door concurrenten zorgvuldig worden nagevlooid.

Waarom dan toch krijgt mevrouw Bleeker aandacht als zogenaamde deskundige? Een

eerste verklaring is dat de wetenschapper en de deskundige onderhevig zijn aan dezelfde erosie als andere gezagsdragers. In de afgelopen decennia is de autoriteit van allerlei autoriteiten ondermijnd. Niet in de laatste plaats door henzelf.

Wat dat betreft was het weer een mooi jaar, 2009. Zo zaagde de geestelijke stand de tak waarop die zit nog wat verder door, met al die Ierse priesters die hun handen niet thuis konden houden en een Limburgse deken die met iedere gewillige en gelovige dame het bed deelde. Bankiers bleken zich in financiële constructies te hebben gestort die ze zelf niet begrepen. Toezichthouders hielden geen toezicht. Het gedogen – iets zowel verbieden als toestaan – is misschien wel de effectiefste manier waarop de overheid haar gezag heeft uitgehold. Directeuren van ziekenhuizen, woningcorporaties, energiebedrijven en andere semi-publieke bedrijven (benoemd door politieke vriendjes) kenden zichzelf absurde salarissen toe.

Anneke Bleeker, een Hollandse Jeanne d'Arc

En nu extrapoleert deze ontakeling zich klaarblijkelijk naar de wetenschap, dat laatste bastion van autoriteit. Dat is ook logisch. De wetenschapper van tegenwoordig staat meer in de samenleving dan vroeger. Het woord 'geleerde' heeft een bijna oubollig patina verworven en op een enkeling na, zoals *Telegraaf*-columnist Bob Smalhout, wil geen enkele hoogleraar nog als professor worden aangesproken. 'Zeg maar Joop.'

Die geleerden van vroeger in hun ivoren toren waren een tikje wereldvreemd, ze hoefden hun best niet te doen, elk jaar kregen ze gegarandeerd meer salaris plus geld, apparatuur, boeken en tijdschriften voor hun vakgroep. Tegenwoordig moeten hoogleraren en onderzoekers aan de lopende band kunstjes vertonen om subsidie binnen te halen. Opzitten en pootjes geven. Bij het ministerie, bij NWO (de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek), bij het bedrijfsleven, in Brussel, in Bethesda, op de televisie,

bij de radio, met kranten praten, bij rijke weduwen.

Dat heeft veel voordelen: de wetenschapper van tegenwoordig is zichtbaar en aantrekbaar. Zijn research is ook maatschappelijk relevanter, wat wil zeggen dat de samenleving, de economie en de burger meer profiteren van wetenschappelijk onderzoek. Het nadeel is dat hij aan neutraliteit en betrouwbaarheid heeft ingeboet. De ene wetenschapper is benoemd op een leerstoel van Greenpeace, een ander is adviseur van de farmaceutische industrie, een derde heeft een bedrijfje opgericht.

Met andere woorden, de wetenschappers van tegenwoordig hebben meer belangen dan hun voorgangers. Er staat veel op het spel voor hen. Subsidies, uitbreiding van het laboratorium, aanzien, uitnodigingen voor internationale conferenties, adviseursposities, de aandelenkoers van de *start-up*.

Dat betekent natuurlijk niet dat hun adviezen niet meer deugen, maar wel dat politici, journalisten en de burger zelf moeten meedenken. Ze moeten een analyse maken hoe betrouwbaar de rapporten en aanbevelingen van deskundigen zijn.

Daarbij komt dat wetenschappers en andere deskundigen hun eigen gezag bijna even effectief hebben uitgehold als die andere geestelijke stand. Niet door jongensbilleren te betasten, maar door steken te laten vallen.

Er is geen econoom, Nobelprijswinnaars inclusief, die de kredietcrisis en de huidige recessie heeft voorspeld. Uit de *Climategate*-affaire (ruim duizend uitgelekte e-mails) blijkt dat de wetenschappers die achter de klimaatcommotie zitten, een loopje met de waarheid nemen. Ze overleggen hoe ze de temperatuurdaling van de afgelopen tien jaar uit hun grafieken kunnen wegpoetsen, hoe ze hun tegenstanders uit de wetenschappelijke tijdschriften weg kunnen houden en ze stellen dat ze minder van het klimaat begrijpen dan ze voor de televisiecamera's durven toe te geven.

Gepolitiseerd

Ook de veranderde indeling van de wetenschap draagt niet bij aan het prestige. Om meer jonge mensen aan te trekken, zijn dubieuze disciplines zoals massacommunicatie en evenementenmanagement geschapen. Je kunt tegenwoordig hoogleraar worden in de bakstenen of in 'duurzaam ondernemen' (mevrouw Cramer was dat bijvoorbeeld voor ze milieuminister werd).

En tot overmaat van ramp zijn veel jonge disciplines sterk gepolitiseerd. Bij onderwerpen als milieu en klimaat kleuren de opvattingen van de deskundige over hoe de samenleving moet worden ingericht, zijn keuze van de feiten. Een objectieve en politiek neutrale milieukundige of klimaatdeskundige is een witte raaf.

De afstand tussen deskundige en leek is ook verkleind door een typisch vaderlands kenmerk: Nederland is gek op gewone mensen. Geen land waar gewone mensen zo makkelijk helden kunnen worden. De sociaal-econoom Geert Hofstede kwalificeert Nederland als een van de meest 'feminiene' samenlevingen. Wij houden niet van macho-gedrag, van autoriteiten en mensen die boven de rest uitsteken.

De Nederlandse bioloog Frans de Waal woont en werkt al dertig jaar in de Verenigde Staten, en voelt zich nog steeds niet thuis in Amerika, noch in Nederland. Wat hij daar haat, is het gebrek aan onderlinge solidariteit, wat hij hier haat, is het gebrek aan ambitie

de oprichters van de Digitale Stad en Access for all (toegang voor iedereen), wordt warm van zo veel idealisme: de onmondigen zouden mondig worden, dictaturen sneuvelen en de drukknopdemocratie zou opbloeien.

Niet te ontkennen valt dat dit tot op zekere hoogte nog bewaarheid is geworden ook. De digitale encyclopedie Wikipedia is een illustratie daarvan. Al die tientallen miljoenen mensen die gebruikmaken van internet, houden de informatie bij, niemand krijgt ervoor betaald en de kennis die erop staat, klopt voor 98 tot 99 procent.

Maar internet heeft ook een duistere keerzijde: het is een uitlaatklep voor gestoorde, gemankeerde en mokkers. Internet kent

Minister Ab Klink verstrekt met behulp van deskundigen informatie over de Mexicaanse griep

om beter te zijn dan anderen. Het gezegde 'doe maar gewoon, dan doe je gek genoeg', is misschien wel het dieptepunt van de vaderlandse cultuur.

In die zin is mevrouw Bleeker van alle tijden. Lou de Palingboer, kwakzalver meester Kackadoris, boer Koekoek en het Amsterdamse raadslid Hadjememaar zijn haar twintigste-eeuwse erflaters. Gewone mensen die door onze voorouders op het schild zijn gehesen. Vandaag de dag lijkt die aanbidding van gewone mensen nog sterker dan vroeger. Dat komt ook door de televisie. Sinds de fortuneistische revolutie heeft in Hilversum de gedachte postgevat dat de kloof tussen de elite en de burger moet worden overbrugd. En dus komen de gewone man en de gewone vrouw vaker op de buis dan vroeger.

Maar de belangrijkste verklaring waarom de grens tussen de deskundige en de burger vervaagt, is toch internet. Over internet, het wereldwijde communicatiesysteem voor computers, bestonden vijftien jaar geleden (toen internet nog met een hoofdletter werd geschreven) hooggestemde idealen. Wie de interviews met de pioniers van toen naleest,

geen hoofdredacteur en dus kan iedereen op het web de grootst mogelijke onzin verkondigen. Het zet de burger ook op het verkeerde been: iedere leek heeft de mogelijkheid zich in enkele uren over elk willekeurig onderwerp zoveel kennis toe te eigenen dat hij of zij zich een deskundige kan wanen.

Complot

Zo kun je op het net bijvoorbeeld leren dat je autistisch wordt van vaccinatie. Mocht dat nog enig verband hebben met het bedrijven van wetenschap – de Engelse arts Andrew Wakefield heeft ooit zo'n relatie gesuggereerd in het medisch tijdschrift *The Lancet*, alhoewel zijn vermoeden later is weerlegd – op het net kan het altijd nog gekker. Zo circuleren er theorieën dat vaccins een complot zijn van een obscure joodse stam op de Kaukasus, dat ze uit de laboratoria van de CIA stammen, dat er minuscule robots ('nanobots') in zitten en dat een buitenaardse beschaving via de inenting controle over ons probeert te verwerven.

Ter verdediging van mevrouw Bleeker moet worden gezegd dat zij geen aanhanger

is van deze complottheorieën. Wel maakt ze een uitzondering voor het vermoeden dat er voor het blote oog onzichtbare robots in de vaccins zitten waarmee we worden ingeënt. Deze opvatting heeft ook geleid tot een schisma tussen de twee antivaccinggroepen: de stichtingen Kritisch Prikken en Verontruste Ouders.

Gezondheidsminister Ab Klink en milieuminister Jacqueline Cramer riepen hun ambtenaren de afgelopen tijd dan ook op om zich te mengen in de discussies op internet en de al te schrijnende onzin te weerspreken. Hoogleraar virologie Jaap Goudsmit wees erop dat wetenschappers en deskundigen niet in de gaten hebben dat jongeren en minder opgeleide mensen zich niet via de krant, maar middels het web informeren en verklaart zo de opkomst van bizarre opvattingen. Gevaarlijke opvattingen ook. Zoals Goudsmit in zijn recente boek over vaccins schrijft: 'Het verlies van een zoon of een dochter is een hoge prijs voor eigenwijsheid.'

Maanlanding

Ten slotte: hoe erg is het eigenlijk als mensen geloven dat er minuscule robots in vaccins zitten, dat de maanlanding in een Hollywoodstudio is opgenomen en dat niet Osama bin Laden maar George W. Bush achter de aanslagen zat op 11 september 2001?

Welnu, dat is erg.

Om te beginnen, het is in maatschappelijk opzicht niet goed als deskundigen worden gewantrouwd. Diverse filosofen (van Jean-Jacques Rousseau tot Francis Fukuyama) wijzen er al eeuwenlang op dat een zekere mate van vertrouwen het cement is van elke samenleving. Het is een slechte zaak als wij de monarch, de minister, de politie, de burgemeester, de dominee en de hoogleraar niet meer vertrouwen. Overigens concludeerde het Sociaal en Cultureel Planbureau onlangs dat er hier in vergelijking met andere landen nog redelijk veel vertrouwen is in het gezag. Wat de reactie oproept: goh, is het elders nog erger?

Maar belangrijker nog is dat wetenschap een bron van waarheid is. Waarheid is voor een beschaafde samenleving nog belangrijker dan vertrouwen. Nu is wetenschap natuurlijk niet de enige bron van waarheid. Ervaring, kennis en religie (althans, volgens gelovigen) zijn dat ook.

Maar toch heeft wetenschap in dat rijtje een unieke positie. De wetenschap heeft het soms

De gewone man op het schild gehesen: boer Koekoek werd politicus

bij het verkeerde eind, maar het is een duidelijk omschreven methode om tot waarheid, kennis en deskundigheid te komen.

Als zodanig is het hedendaagse wetenschapsbedrijf, gebruikmakend van experimenten en leunend op reproduceerbaarheid, een dukdalf in de samenleving. Een teken van beschaving: een van de kroonjuwelen van de Verlichting en van de westerse samenleving. Het belichaamt dat wij waarheid hoger stellen dan leugen. Wanneer wij als maatschappij kennis, deskundigheid en wetenschap niet meer serieus nemen, belanden we in een postmodernistisch moeras waar het vriespunt van water geen feit is, maar slechts een afspraak tussen mensen.

Blijft natuurlijk de vraag hoe je onderscheid maakt tussen een echte deskundige en een nepdeskundige. Welnu, dat is niet simpel. Ook de rechters in de zaak Lucia de B. (de Haagse verpleegster die wordt beschuldigd van het doden van haar patiënten) hebben dat gemerkt. Waren ze ervan overtuigd dat ze een deskundige statisticus en toxicoloog als getuigen hadden, bleken andere, hoger aangeschreven, statistici en toxicologen te zeggen dat die vakbroeders uit hun nek kletsten.

Deskundigheid valt van buiten moeilijk te herkennen. Ook van binnen trouwens: er

Lou de Palingboer, marktkoopman en religieus leider

bestaat geen deskundigheidsknobbel in de hersenen. Een en ander vraagt dan ook een actievare opstelling van zowel de deskundige, als van de politicus, journalist en burger die de adviezen moeten wegen. De wetenschapper en de deskundige moeten nog duidelijker en zichtbaarder argumenteren dan ze al doen. Daarbij mogen ze ook het vervelende gesprek over hun eigen belangen niet schuwen.

Niet-ingewijden moeten een andere analyse maken van deskundigen en hun adviezen dan vroeger. Ze moeten zich allereerst realiseren dat in de huidige samenleving vrijwel iedereen belangen heeft, ook wetenschappers.

Daarnaast moeten ze in kaart brengen waar de deskundigheid van deskundigen ophoudt.

Om een voorbeeld te geven, een klimaatwetenschapper weet minder van het klimaat dan een viroloog van virussen. Het reilen en zeilen van het klimaat zit nog steeds vol oningevulde, witte plekken, terwijl de wetenschap inmiddels wel redelijk goed in de gaten heeft hoe virussen werken en hoe ze ons belagen.

Als een wiskundige iets over wiskunde beweert, zal dat voor 70 tot 90 procent betrouwbaar zijn. Natuurlijk, ook een wiskundige zit er weleens naast en zal de algemeen menselijke neiging hebben om het belang van zijn vakgebied te overschatten. Maar zijn belangen zijn minder groot en ook heeft de wiskunde al een groot deel van haar vakgebied in kaart gebracht. Een econoom die iets over economie poneert, een psycholoog met oordelen over de menselijke geest, dat is een heel ander verhaal. Het gewicht van die deskundigheid dient door ons anders te worden gewogen.

Voor degenen die er desondanks niet uitkomen, hier een simpele test. Het grote verschil tussen leken en deskundigen is immers de mate van zekerheid die ze pretenderen te hebben. Een leek weet iets zeker, een goede deskundige is weliswaar resoluut maar hoort altijd ook te benadrukken wat hij nog niet weet en waar de grenzen van zijn deskundigheid liggen.

Dus zodra iemand zegt 'ik weet het zeker', dan weet u bijna zeker dat het om een leek gaat. Verkoopsters van droogboeketten bijvoorbeeld die zeker weten dat er minuscule robots in een vaccin zitten, deskundigen die zeker weten dat het klimaat door toedoen van de mens verandert, geloof hen niet bij voorbaat.

Pas wanneer ze durven toe te geven er misschien wel naast te zitten en dat er nog het een en ander is dat ze nog niet begrijpen, dan zijn het wellicht echte deskundigen. ■